

Н. М. Коляда

професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

**ІНСТИТУЦІЙНА КУЛЬТУРА
*АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ***

АКРЕДИТАЦІЯ ОП

• Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

- Які документи ЗВО містять політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності?
- Які технологічні рішення використовуються на ОП як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності?
- Яким чином ЗВО популяризує академічну доброчесність серед здобувачів вищої освіти ОП?
- Яким чином ЗВО реагує на порушення академічної доброчесності? Наведіть приклади відповідних ситуацій щодо здобувачів вищої освіти відповідної ОП

Критерій 10. Навчання через дослідження

- Опишіть чинні практики дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів)
- Продемонструйте, що ЗВО вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

РЕКОМЕНДАЦІ ДЛЯ ЕКСПЕРТІВ

із розгляду внутрішньої політики і процедур забезпечення академічної доброчесності та зовнішньої оцінки їх якості (НАЗЯВО, 07.06.2022)

- опис **основних вимог законодавства**, рекомендацій Міністерства освіти і науки України, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти та авторитетних міжнародних організацій з питань забезпечення академічної доброчесності учасників освітнього процесу.
- наведено **поради** щодо питань, на які **експертам** варто звернути увагу під час проведення акредитаційної експертизи, а також щодо визначення рівнів відповідності критеріям, зазначеним у Положенні про акредитацію освітніх програм

Додаток 2 до протоколу

від 07.06.2022 №9(14)

Рекомендації для експертів із розгляду внутрішньої політики і процедур забезпечення академічної доброчесності та зовнішньої оцінки їх якості

Вступ	3
1. Нормативна база та рекомендаційні документи щодо забезпечення академічної доброчесності	4
1.1 Національна нормативна база, рекомендаційні документи Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, інші рекомендаційні документи	4
1.2 Рекомендації міжнародних організацій	6
2. Внутрішні політики і процедури забезпечення академічної доброчесності	7
2.1 Завдання органів управління закладу вищої освіти	7
2.2 Основні вимоги до нормативного забезпечення академічної доброчесності у закладі вищої освіти	9
2.3 Формування доброчесного середовища	17
3. Зовнішнє забезпечення якості	19
3.1 Загальні коментарі	19
3.2 Рівень відповідності В	23
3.3 Рівень відповідності А	26
3.4 Рівень відповідності Е	26
3.5 Рівень відповідності F	27
Додаток 1. Основні види порушень	28
Д1. Академічний плагіат	28
Д1.1. Різновиди академічного плагіату	28
Д1.2. Деякі ознаки академічного плагіату	30
Д1.3. «Плагіат» vs «академічний плагіат»	31
Д1.4. «Загальновідомі» знання	32
Д1.5. Помилки цитування	32

Академічна доброчесність визнається засадничою цінністю, на якій мають ґрунтуватися **стосунки в академічному середовищі**

Ключові питання:

- Академічна доброчесність – що це?
- Чому проблема академічної доброчесності є актуальною?
- Як забезпечити реалізацію принципів академічної доброчесності в освітньому процесі?

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ впровадження принципів академічної доброчесності у ЗВО України

- **Закон України «Про освіту»**
- **Закон України «Про авторське право і суміжні права»**
- **Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність»**
- **проект Закону України «Про академічну доброчесність»**
- **закони України «Про вищу освіту», «Про професійну освіту», «Про фахову передвищу освіту» та ін.**
- **Рекомендації для закладів вищої освіти** щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності
- **нормативні акти** Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, що мають у сфері свого підпорядкування заклади освіти та/або наукові установи - статuti та інші внутрішні нормативні документи (кодекси честі, правила внутрішнього розпорядку, процедури прийняття рішень з питань імовірних порушень академічної доброчесності тощо) закладів освіти та наукових установ

Рекомендації для експертів...

- Порядок скасування рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації
- Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії
- Положення про спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук
- Порядок присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук
- Рекомендації МОН щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо)
- Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти
- Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності
- Аналітична записка МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”
- Етичний кодекс ученого України (НАН України, 2009)

Інші інформаційно-аналітичні документи, які стануть в нагоді експертам

- Аналітична довідка за результатами досліджень практик академічної доброчесності у вищих навчальних закладах України
- Аналітична записка «Академічна доброчесність. Аналітичний звіт та рекомендації»
- Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності
- книга «Академічна чесність як основа сталого розвитку університету»
- книга «Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених»
- Українські матеріали та ресурси із академічної доброчесності

Рекомендації міжнародних організацій

- [The Fundamental Values of Academic Integrity](#) Міжнародного центру академічної доброчесності (ICAI)
- [The European Code of Conduct for Research Integrity](#) Європейської федерації академій наук та гуманітарних наук (ALLEA)
- [Glossary for Academic Integrity](#) та [General Guidelines for Academic Integrity](#) Європейської мережі академічної доброчесності (ENAI)
- [Цикл публікацій](#) Пан-Європейської платформи з питань етики, прозорості та чесності в галузі освіти (ETINED)
- Матеріали [Committee on Publication Ethics](#) (питання академічної доброчесності під час публікації результатів наукових досліджень)

ЗАКОН УКРАЇНИ
«ПРО ОСВІТУ» (2017), ст. 42

Академічна доброчесність — це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

ОСНОВНІ ВИДИ ПОРУШЕНЬ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

(частина 4 статті 42 Закону України «Про освіту»)

2.1. **Плагіат** — навмисне чи усвідомлене «оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства» (без належного оформлення посилань).

2.2. **Самоплагіат** — «оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів»; використання власних попередніх праць автора в іншому контексті, без посилань на те, що такий текст вже був раніше використаний або опублікований.

2.3. **Фабрикація** — «вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі чи наукових дослідженнях».

2.4. **Фальсифікація** — «свідома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень».

2.5. Списування — «виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання»

2.6. Обман — «надання завідомо неправдивої інформації стосовно власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; *формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування*».

2.7. Хабарництво — «надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі».

2.8. Необ'єктивне оцінювання — «свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти».

СИСТЕМА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ (АД) У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

- Система АД – процес, що передбачає **взаємоповагу** між учасниками освітнього процесу
- Система АД – процес, що спрямований, насамперед, на **попередження порушень**, оскільки це шкодить якості освіти (ознайомлення учасників ОП з правилами)
- Система АД – це не просто набір документів, а **дієвий механізм**

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

- Нормативне забезпечення (конкретні документи)
- Чітко визначені суб'єкти
- Дієвий механізм (інструкція, рекомендації)
- Реалізація на практиці
- Моніторинг
- Створення структурного підрозділу (відповідальна особа з питань АД)

Рекомендації для експертів...

Управління закладом вищої освіти в частині забезпечення академічної доброчесності здійснюють:

- керівник закладу;
- вчена рада закладу;
- керівники відокремлених структурних підрозділів, факультетів (навчально-наукових інститутів) та кафедр
- вчені чи педагогічні ради структурних підрозділів (за наявності).

Рекомендації для експертів...

Також у прийнятті окремих рішень беруть участь:

- вищий орган громадського самоврядування закладу (загальні збори чи конференція трудового колективу), органи громадського самоврядування факультетів (інститутів);
- органи студентського самоврядування (конференція, керівник студентського самоврядування, студентські ради/парламенти/ректорати/деканати/...);
- наукові товариства студентів (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених; ● профспілкові організації;
- наукові й науково-методичні ради та ради з якості закладу вищої освіти та його структурних підрозділів;
- структурний підрозділ та/або посадова особа, на який (яку) покладено функції забезпечення академічної доброчесності у закладі;
- комісія із академічної доброчесності на університетському та/або інститутському (факультетському) рівні;
- студентська агенція співдії забезпечення якості освіти (за наявності).

Політика академічної доброчесності в УДПУ імені Павла Тичини

Відповідно до вимог Закону України «Про освіту»
від 05.09.2017 р. № 2145-VIII, ст. 42. Академічна доброчесність:

- **Положення** про запобігання та виявлення академічного плагіату в УДПУ Павла Тичини
- **Кодекс** академічної доброчесності **Комісія з питань академічної доброчесності**, розроблено процедуру розгляду питань щодо порушення академічної доброчесності
- **Методичні рекомендації** щодо дотримання принципів академічної доброчесності на **факультеті соціальної та психологічної освіти УДПУ імені Павла Тичини**
- **Порядок перевірки** на наявність академічного плагіату у дисертаційних роботах, поданих до розгляду в спеціалізовані вчені ради УДПУ Павла Тичини
- **Заходи** із запобігання академічному плагіату
- Перевірка **всіх кваліфікаційних робіт та наукових праць**

ПЕРЕВІРКА РОБІТ на текстові запозичення (УДПУ імені Павла Тичини)

[Anti-Plagiarism](#) – програма перевірки **унікальності** тексту. Це інструмент, який дозволяє досліджувати оригінальність текстів, перевіряти статті на унікальність.

[Unichек](https://unichек.com/uk-ua) (<https://unichек.com/uk-ua>) – це сервіс з перевірки робіт на **плагіат**, створений українськими розробниками у 2014 році. Він може використовуватись як окрема програма онлайн, а також інтегруватись з навчальними системами (LMS-Learning Management Systems, як Moodle, Canvas, Sakai, Blackboard..., що використовуються університетами, академіями, тощо. Більше 45 українських університетів уже використовує даний сервіс. Також сервіс активно використовується закордоном (США, Іспанія, Бельгія...). Завдяки детальним звітам, що генерує [Unichек](#), процес оцінювання кожної роботи стає значно простішим та швидшим. Ми маємо можливість дистанційно давати завдання студентам та коментувати їх роботи, надаючи індивідуальні рекомендації або зауваження.

**Популяризація академічної
доброчесності –
один з пріоритетних
напрямків роботи
факультету соціальної та
психологічної освіти**

Академічна доброчесність

Главная > Якість освіти > Академічна
доброчесність

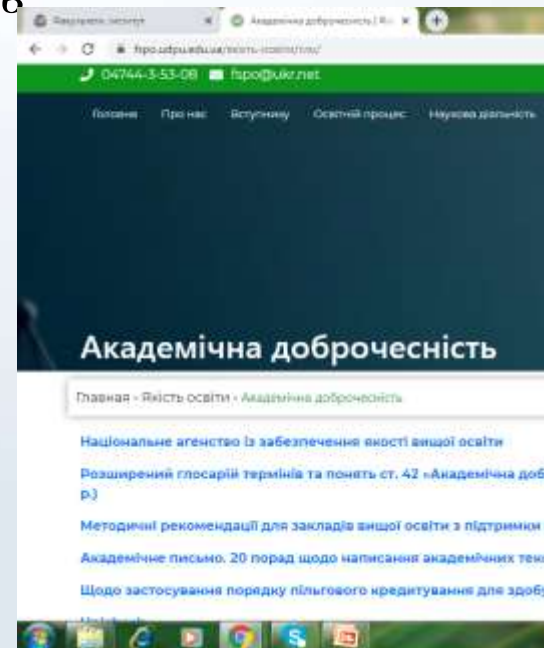
1. Група сприяння академічній доброчесності ФСПО
2. Нормативні документи
3. Політика академічної доброчесності в УДПУ імені Павла Тичини
4. Корисні документи
5. Он-лайн ресурси
6. Заходи, щодо сприяння академічній доброчесності
7. Заходи щодо забезпечення академічної доброчесності

Методичні рекомендації щодо дотримання принципів академічної доброчесності на факультеті соціальної та психологічної освіти УДПУ імені Павла Тичини

Методичні рекомендації

1) регламентують діяльність ФСПО щодо запобігання та виявлення академічного плагіату у працях учасників освітнього процесу (навчальних, кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти освітніх ступенів «молодший бакалавр», «бакалавр», «магістр», «доктор філософії», здобувачів наукового ступеня «доктор наук» денної та заочної форм навчання; наукових працях науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти)

2) встановлюють єдиний порядок перевірки кваліфікаційних робіт, наукових праць на наявність текстових запозичень

Група сприяння академічній доброчесності ФСПО

Завдання ГСАД:

- популяризація дотримання академічної доброчесності серед здобувачів вищої освіти та працівників;
- залучення здобувачів та їх об'єднань, стейкхолдерів до популяризації академічної доброчесності в Університеті;
- розробка і вдосконалення нормативної та інформаційної бази Університету з питань сприяння академічній доброчесності, механізмів запобігання, виявлення та процедури розгляду випадків порушення академічної доброчесності в Університеті;
- координація з дотримання академічної доброчесності в освітньо-науковому середовищі.

1. Група сприяння академічній доброчесності ФСПО

Діяльність **Групи сприяння академічній доброчесності ФСПО** (далі – ГСАД) передбачена Вігновіжно до п. 4.3. Методичних рекомендацій щодо дотримання принципів академічної доброчесності на факультеті соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (затверджено на засіданні Вченої ради факультету, протокол № 13 Віг 13.05.2021 р.) **Методичні рекомендації щодо дотримання принципів академічної доброчесності**

У своїй діяльності ГСАД підпорядковуються декану Факультету та Комісії з питань академічної доброчесності Університету, діяльність якої регламентована п. 3 Кодексу

СИСТЕМА ЗАХОДІВ з популяризації академічної доброчесності

- анкетування учасників освітнього і наукового процесу
- використання відповідних технологічних рішень як інструментів протидії порушенням академічної доброчесності (*перевірка навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних та наукових робіт на наявність ознак академічного плагіату*)
- діяльність Групи сприяння академічній доброчесності ФСПО (*з представників науково-педагогічних працівників, здобувачів освіти, органів студентського самоврядування*)
- імплементація політики АД у внутрішню культуру якості та запобігання академічному плагіату (*неформальна освіта, проєктна діяльність, курс «Академічна доброчесність та основи наукового письма» тощо*)

Заходи, щодо сприяння академічній доброчесності

Наукове стажування «Академічна доброчесність» при польсько-українській фундації

Проєкт «Академічна доброчесність, як складова якості освітнього процесу в умовах ЗВО»

Академічна доброчесність – правила цитувань, як не помилитися під час формування посилань

Навчально-методичний семінар «Академічна доброчесність в університеті»

Відкриття грантового проєкту «Академічна доброчесність, як складова якості освітнього процесу в умовах ЗВО»

Відбувся семінар «Академічна доброчесність: культура сучасної освіти»

Заходи з популяризації академічної доброчесності

- 1) інформування про заходи запобігання проявам академічної недоброчесності та їх реалізацію в Університеті; обговорення у студентських групах принципів академічної етики, тематичні зустрічі тощо;
- 2) обговорення питань щодо на засіданнях вченої ради факультету, засіданнях кафедр, засіданнях робочих груп ОП;
- 3) проведення лекцій, семінарів для здобувачів освіти в межах реалізації проєкту «Академічна доброчесність як складова якості освітнього процесу» (проєкт «Student Action: Програма розвитку лідерських компетенцій у студентів» за фінансової підтримки Британської Ради);
- 4) перевірка кваліфікаційних, наукових робіт, публікацій щодо дотримання академічної доброчесності (програми Plagiarism, Unicheck);
- 5) дослідження проблеми академічної доброчесності (публікації, проєкти, дослідження);

Навчальні дисципліни

«Академічна доброчесність» (ОС «магістр»)

«Наукове дослідження та академічна доброчесність»
(ОС «доктор філософії», ОНП «Соціальна робота»)

«Академічна доброчесність та академічне письмо»
(ОС «доктор філософії», ОНП «Освітні, педагогічні науки»,
ОНП «Психологія»)

Нові форми популяризації академічної доброчесності

КОНКУРС «Академічна доброчесність: данина моді, чи життєва необхідність?»

Участь у Конкурсі взяли учні, здобувачі освіти, аспіранти, представники органів студентського самоврядування ЗВО України.

Умови участі та технічні вимоги до конкурсних робіт:

I. Презентація досвіду сприяння академічній доброчесності та протидії плагіату та пропозиції щодо перспектив розвитку політики академічної доброчесності в освітньо-науковому середовищі ЗВО / факультету, представником якого є учасник-конкурсант.

II. Відеоролик, спрямований на популяризацію академічної доброчесності в суспільстві.

Запрошуємо здобувачів освіти до участі у конкурсі «АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ДАНИНА МОДІ, ЧИ ЖИТТЄВА НЕОБХІДНІСТЬ?»

Організатори:
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини (Науково-дослідний центр педагогічного краєзнавства історичного відтворення МП України та НАПН України, Молодіжний центр «Start», кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи);
Рівненський державний гуманітарний університет (Регіональний комплексний науково-методичний центр інноваційних технологій освітнього процесу, кафедра теорії та методики навчання);
Харківська гуманітарно-педагогічна академія (кафедра соціальної роботи та соціальної педагогіки);
Управління освіти і гуманітарної політики Уманської міської ради;
Управління освіти і гуманітарної політики Уманської міської ради.

З метою реалізації задекларованих законодавчих норм про академічну доброчесність у закладах вищої освіти, посилення дієвості політичних стандартів та процедури дотримання академічної доброчесності Групи сприяє академічній доброчесності факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини започатковано конкурс «Академічна доброчесність: данина моді, чи життєва необхідність?».

До участі у Конкурсі запрошуються учні, здобувачі освіти, аспіранти представників органів студентського самоврядування ЗВО України.

Умови участі та технічні вимоги до конкурсних робіт:
I. Презентація досвіду сприяння академічній доброчесності та протидії плагіату та пропозиції щодо перспектив розвитку політики академічної доброчесності в освітньо-науковому середовищі ЗВО / факультету представником якого є учасник-конкурсант.

Важливо: матеріали не повинні бути у відкритому доступі на сайтах редакційних порталу WORD for Windows (тип шрифту – Times New Roman) келів – Обсяг тексту – до 5 сторінок друкованого тексту (формат А4; міжрядковий інтервал – 1,5; пада: ліве, праве, зверху, знизу – 20 мм.)

II. Відеоролик, спрямований на популяризацію академічної доброчесності в суспільстві.
Важливо: обсяг: формат: тип, роздільна здатність – до 1 хв.

Всі конкурсанти отримують «Свідоцтво учасника Конкурсу».
Кращі конкурсні роботи визначаються дипломами переможців (I, II та III місце), цінними призами та у подальшому використовуються організаторами для практичної реалізації під час популяризації принципів дотримання академічної доброчесності.

Оргкомітет конкурсу:
Козьма П. М. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;
Кравченко О.О. – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;
Петренко О.Б. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики навчання, директор Регіонального комплексного науково-методичного центру інноваційних технологій освітнього процесу Рівненського державного гуманітарного університету;
Рассказова О. І. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи Харківської гуманітарно-педагогічної академії;
Кучер Г. М. – заступник начальника Головного управління освіти і гуманітарної політики Уманської міської ради;
Чарня С.О. – головний спеціаліст відділу освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;
Албул І. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;
Литченко Н. В. – кандидат педагогічних наук, докторант (23) Соціальної роботи, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, директор Молодіжного центру «Start» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;
Чурина К.О. – кандидат кафедри психології, заступник декана факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;
Тарасюк Т.В. – голова студентської ради факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

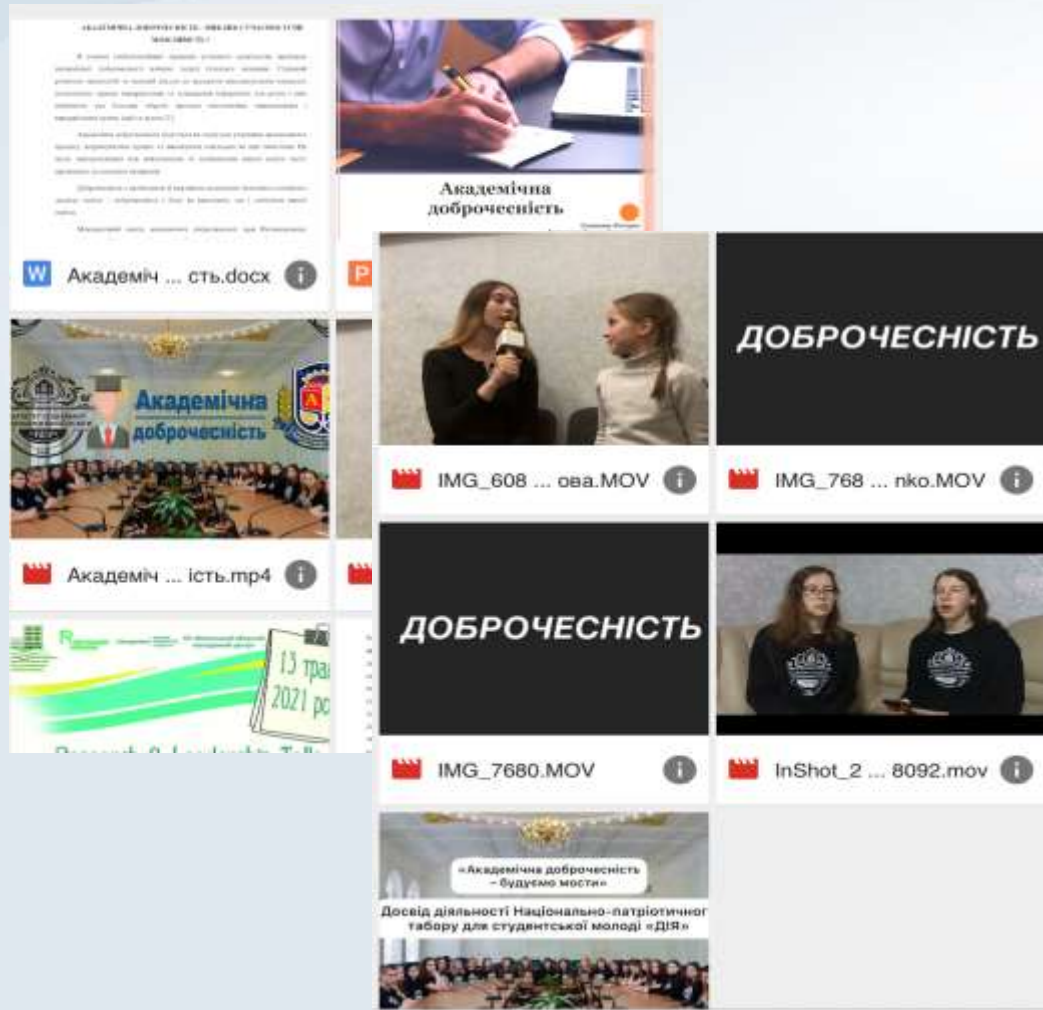
Подання робіт:
1. Завантажити будь-якою розстрійною ланкою на конкурсанти: <https://forms.gib553ineJHvxC2h18>
2. Конкурсні роботи приймати надіслати до 15 грудня 2021 р. на електронну адресу: taban@kma2.com (з вказівкою на конкурс).

Детальну інформацію можна отримати за телефоном: 098-360-46-50 (Тарасюк Тетяна).

ЧЕКАЄМО НА ВАС!

КОНКУРС

«Академічна доброчесність: данина моді, чи життєва необхідність?»

**ПРАКТИКИ ДОТРИМАННЯ
академічної доброчесності
у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів**

*системність інформування щодо принципів АД
на різних етапах реалізації ОНП (ОС «Доктор філософії»):*

- діяльність Групи сприяння академічної доброчесності
- повідомлення на сайті та в соцмережах про заходи з формування культури академічної доброчесності
- тематичні зустрічі зі здобувачами гаранта ОНП, юриста, працівників бібліотеки, голови Комісії з питань академічної доброчесності

**ПРАКТИКИ ДОТРИМАННЯ
академічної доброчесності
у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів**

*пошук ефективних форм популяризації
принципів академічної доброчесності:*

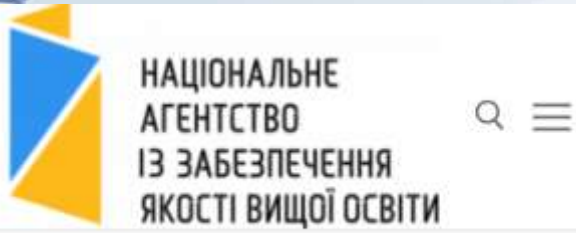
- тренінги і семінари
- Тиждень академічної доброчесності
- Конкурс «Академічна доброчесність: данина моді чи потреба часу?»
- проєктна діяльність

ПРАКТИКИ ДОТРИМАННЯ академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів

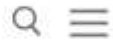
- *вивчення досвіду* щодо реалізації академічної доброчесності в освітньому середовищі (проєкт Британської ради «Академічна доброчесність» та ін.)
- *моніторинг* дотримання академічної доброчесності (аспірантами, їхніми науковими керівниками) шляхом рецензування, перевірки на текстові запозичення публікацій, дисертацій (сервіс Unicheck);
- *опитування* аспірантів, наукових керівників
- *підвищення кваліфікації* наукових керівників, НПП, аспірантів з питань академічної доброчесності

РЕСУРСИ

з питань академічної доброчесності

НАЦІОНАЛЬНЕ
АГЕНТСТВО
ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Академічна доброчесність

I. Документи Агентства

- Проект Закону України "Про академічну доброчесність"
- Кодекс академічної доброчесності Національного агентства
- Декларація про дотримання академічної доброчесності
- Рекомендацій ЗВО щодо розвитку систем забезпечення академічної доброчесності

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти відзначено нагородою

The Tracey Bretag Memorial Award

(4 травня 2022 р., церемонія [ENAI Awards](#) для осіб або установ за їхній надзвичайний внесок у сферу академічної доброчесності)

РЕСУРСИ

з питань академічної доброчесності

Європейська мережа академічної доброчесності (ENAI) – організація, що сприяє спільній роботі закладів вищої освіти у сфері академічної доброчесності.

<https://www.academicintegrity.eu/wp/enai-awards-2022/>

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти

НАЦІОНАЛЬНЕ
АГЕНТСТВО
ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Комітет з питань етики

Склад:

1. **Артюхов Артем Євгенович**
2. Алькема Віктор Григорович
3. Єременко Олена Володимирівна
4. Назаров Іван Володимирович
5. Стецюк Оксана Василівна
6. Татарчук Тетяна Феофанівна
7. Фесенко Лідія Сергіївна
8. Царенко Петро Михайлович

Сфера діяльності:

- розглядає звернення, заяви і скарги щодо виявлення академічного плагіату та інших проявів академічної недоброчесності в освітній і науковій діяльності;
- взаємодіє з апеляційним комітетом в частині заяв і скарг з порушення академічної доброчесності;
- взаємодіє з іншими комітетами в частині розробки нормативної бази за відповідними напрямками;
- у співпраці з підкомісією 303 “Академічна доброчесність” НМК 15 МОН розробляє загальнодержавну базу щодо забезпечення академічної доброчесності;
- виконує інші повноваження, покладені на нього Національним агентством.

ЗАПИТАННЯ - ВІДПОВІДІ

- Що вважати самоплагіатом?
- Який відсоток текстових запозичень є допустимим?
- Які роботи перевіряються на текстові запозичення?
- Які системи перевірки на текстові запозичення використовувати (безкоштовні, ліцензійні)?
- Хто приймає рішення щодо оригінальності роботи?
- Універсальний спосіб уникнення плагіату?

АКАДЕМІЧНА *НЕ*ДОБРОЧЕСНІСТЬ

- Академічна *не*доброчесність – що це? (*порушення....*)
- Прояви академічної недоброчесності в умовах ЗВО:
 - в *освітній* діяльності
 - в *науковій* діяльності
 - у *взаєминах* учасників ОП
- Які межі дозволеного?
- Які наслідки порушення?

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НАУКОВИХ КЕРІВНИКІВ, НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ за порушення академічної доброчесності

- пп. 2.5, 2.6, 2.7 Кодексу академ. доброч. УДПУ
- П.7 Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в УДПУ Павла Тичини
- п.6.1 Метод. реком. щодо запобіг. та виявл. акад. плагіату на факульт. соц. та психол. освіти

загальні види академічної та дисциплінарної відповідальності (відмова / позбавл. наук. ступ. / вчен. зван.; позбавл. права займати посаду, недопуц. до участі в конкурсі на заміщення вакантних посад; догана; позбавл. премій; звільнен. та ін.)

не допускаються до наукового керівництва / наукового консультування

Рекомендації для експертів...

- Порядок проведення експертизи дисертацій, кваліфікаційних робіт, **наукових творів, навчальної літератури** щодо наявності порушень академічної доброчесності, зокрема вимоги до експертів, методи та методика перевірки таких робіт на наявність академічного плагіату, фабрикації та/або фальсифікації, а також органи чи осіб, які здійснюють таку перевірку, або процедури формування чи призначення таких органів/осіб;
- Порядки скасування рішень про присудження **ступенів вищої освіти, наукових ступенів, освітньо-творчого ступеня та вчених звань** у разі виявлення фактів порушення академічної доброчесності зазвичай є **окремими документами**, оскільки вони базуються на різних документах та нормах законодавства.
- **Рамковий документ ЗВО** має затверджуватися вченою радою закладу та базуватися на **законодавстві України**, враховувати **рекомендації міжнародних документів** і може містити додаткові принципи та визначення чи **деталізацію** порушень академічної доброчесності.

Рекомендації для експертів...

- **Політика (Кодекс)** ... у частині відповідальності здобувачів вищої освіти вона має **погоджуватися** визначеним Положенням про студентське самоврядування та нормативними документами закладу вищої освіти **органом студентського самоврядування**, а також **науковим товариством студентів** (курсантів, слухачів), аспірантів, докторантів і молодих вчених закладу у частині їх відповідальності.
- Заклади вищої освіти нерідко обмежуються **дублюванням** у внутрішніх нормативних документах норм відповідних законів. Деякі норми законів містять прямі посилання на те, що певні **питання мають бути деталізовані** внутрішніми положеннями закладів освіти. **Без такої деталізації ці норми працювати не можуть і залишаються декларативними.**
- **Порядок** виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності має забезпечувати **право особи**, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності

Рекомендації для експертів...

ФСРО

- **Засвідчення учасниками освітнього процесу** того, що вони ознайомлені з встановленими принципами і правилами забезпечення академічної доброчесності і погоджуються з ними (**Декларація**).
- **Формування доброчесного середовища**
 - навчання всіх учасників освітнього процесу
 - запроваджувати ознайомчі чи факультативні курси з основ академічної доброчесності та академічного письма
 - оприлюднювати на офіційному веб-сайті нормативні документи щодо забезпечення академічної доброчесності, відповідні рекомендації для здобувачів та співробітників університету
 - вдосконалювати внутрішню нормативну базу
 - участь у національних та міжнародних наукових і освітніх програмах та проєктах

Зовнішнє забезпечення якості

3.2. Рівень відповідності В

Рівень відповідності В означає, що система забезпечення академічної доброчесності закладу вищої освіти відповідає основним вимогам законодавства. Втім, вона може містити певні недоліки, які не є суттєвими. Система може містити хороші практики, які можуть бути рекомендовані іншим закладам, але рівень інноваційності та/або обсяг таких практик не є достатнім для встановлення рівня відповідності А.

До основних вимог до системи забезпечення академічної доброчесності закладу вищої освіти належать такі:

У своєму стратегічному плані розвитку заклад визначає дорожню карту щодо розвитку системи забезпечення академічної доброчесності.

Заклад має політику забезпечення дотримання учасниками освітнього процесу академічної доброчесності (зокрема академічної доброчесності, академічної честі тощо). Ця політика оприлюднена, відома учасникам освітнього процесу та імплементована в процедури, які використовуються на практиці.

Заклад має зрозуміливу базу, яка на системному рівні описує механізми впровадження принципів академічної доброчесності в науковий та освітній процеси, заходи з забезпечення дотримання академічної доброчесності, процедури попередження та боротьби з порушеннями принципів академічної

3.3. Рівень відповідності А

Рівень відповідності А може бути встановлений, якщо заклад вищої освіти виконує всі зазначені у п. 1 вимоги і водночас має за відповідним критерієм практики, що зможуть бути рекомендовані як зразкові іншим закладам, або є інноваційними практиками з доведеною ефективністю. До таких практик, зокрема, можуть належати:

- запровадження ефективних нових практик попередження порушень академічної доброчесності;
- здійснення досліджень впливу академічної доброчесності на успішність закладу вищої освіти, його випускників, науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників;
- розроблення програмного забезпечення з розширеними можливостями, зокрема стосовно виявлення перефразованих або перекладених з інших мов текстових фрагментів, запозичених ілюстрацій чи фрагментів ілюстрацій, ознак фабрикації чи фальсифікації ілюстративного матеріалу тощо;
- застосування ефективних практик, що сприяють об'єктивному оцінюванню;
- участь у міжнародних грантових проєктах, присвячених академічній доброчесності (в якості виконавців та вигначеним колам закладу).

3.4. Рівень відповідності Е

Рівень відповідності Е зазвичай має встановлюватися, якщо заклад виконує вчення академічної доброчесності мені протягом одного року:

формальним, а укладені закладом асоціюються через системні вади, іділних для реалізації положень.

законодавству і містять деталізовані ються на практиці, навіть якщо для

дерів засвідчило, що вони не знають у вищої освіти щодо забезпечення

Додаток 1. Основні види порушень

Д1. Академічний плагіат

Відповідно до частини 4 статті 42 Закону України "Про освіту", академічний плагіат - це "оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства"

Д1.1. Різновиди академічного плагіату

Некоректні текстові запозичення (дослідні текстові запозичення з публікацій інших авторів без зазначення авторства і без оформлення їх як цитат)

Зазвичай до некоректних текстових запозичень зараховують ідентичні фрагменти тексту обсягом понад 5 – 25 слів, які не оформлені як цитати із джерела, зазначеного поруч з відповідним фрагментом. Поріг для зарахування ідентичних фрагментів до некоректних текстових запозичень може залежати від таких обставин, як специфіка конкретної предметної області, вид роботи (студентський реферат, наукова стаття, дисертація, ...), оптимальні (з погляду співвідношення «якість – час») налаштування програмного забезпечення, яке використовується для перевірки наявності текстових збігів.

Заміна у некоректно запозичених текстових фрагментах окремих літер чи символів (наприклад літер кирилическої абетки на літери латинської, подвійні пробіли тощо) не впливає на ідентифікацію таких фрагментів як академічного плагіату, але є свідченням його свідомого застосування (обману), що має посилювати академічну відповідальність за порушення.

Якщо поруч з текстовим запозиченням є посилання на джерело, але відповідний фрагмент не оформлений як цитата, це може розглядатися як помилка цитування. Особливо, коли таке порушення зустрічається у навчальних роботах здобувачів освіти.

Як помилка цитування також слід розглядати фрагменти, що оформлені як цитати із зазначенням прізвища автора, але не містять посилання на джерело. Але такі фрагменти варто перевіряти на наявність ознак фабрикації цитування.

Можлива ситуація, коли є некоректно запозичені текстові фрагменти, що повторюються без належних посилань у багатьох доступних джерелах, які, втім, не є оригінальними. Такі фрагменти слід розглядати як академічний плагіат, якщо з контексту випливає, що автор подає це як власний текст чи як власний науковий (творчий) результат.

добро
забезпечення
В зак
комісії
вирод
плагіат
Заклад
принципів
якості

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

Н. М. Коляда
професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи